

Paulina Ratkowska

O turystyce i nie tylko z punktu widzenia prawodawstwa międzynarodowego „Działania Unii Europejskiej na rzecz kultury i turystyki kulturowej”

Działania Unii Europejskiej na rzecz kultury i turystyki kulturowej

Stanisław Andrzej Bąk

Wydawnictwo: DIFIN

Data wydania: 2007

Liczba stron/format: 200/B5

Okładka: miękka

ISBN: 978-83-7251-705-0

Jakiś czas temu pojawiło się dość rzadkie w swych założeniach opracowanie poświęcone turystyce kulturowej (i nie tylko), tym razem widzianej od strony prawodawstwa. Prawodawstwa międzynarodowego ze szczególnym uwzględnieniem Unii Europejskiej. Choć temat wydawał się być bardzo obiecujący, a sama publikacja wypełniająca poważną lukę, jak często w przypadkach białych plam, tak i tym razem nadzieje na sukces przewyższyły rzeczywistość. Książka, która mogłaby stać się podręcznikiem prezentującym stanowisko Unijne (i nie tylko) w stosunku do zagadnień związanych z turystyką jest zaledwie ujęciem historycznym tworzenia tego prawa.

Bąk napisał przejrzystą książkę, która – co można by wywnioskować ze spisu treści – ma na celu zaprezentowanie procesu i mechanizmów tworzenia prawa we Wspólnocie Europejskiej oraz Unii Europejskiej, a następnie – na przykładzie kultury i turystyki – próbie przedstawienia jego funkcjonowania w praktyce. Pierwszy rozdział poświęcony jest Charakterowi prawnomiędzynarodowemu Wspólnoty Europejskiej i Unii Europejskiej. Autor w poszczególnych podrozdziałach opisuje charakter prawny Wspólnoty oraz Unii, a także fenomen Unii na tle innych organizacji międzynarodowych. W kolejnych passusach możemy przeczytać o rozwoju struktur europejskich w sektorach kultury oraz turystyki kulturowej, a także o charakterze aktów prawnych stanowiących – we Wspólnocie oraz Unii. Kolejne podrozdziały autor poświęcił językowi, a w zasadzie językom unijnym oraz ich poprawności i precyzji lingwistycznej. Ostatni fragment opisuje zasady działania Unii Europejskiej w dziedzinie gospodarczej i społecznej, z uwzględnieniem zasady współpracy wzmożonej, zasady pomocniczości oraz proporcjonalności, a także zasady jawności (również w ujęciu amsterdamskim).

Drugi rozdział poświęcony jest Koncepcjom działań Wspólnoty Europejskiej i Unii Europejskiej na rzecz kultury i kulturoznawstwa. W kolejnych podrozdziałach Bąk przedstawia definicję pojęć takich jak cywilizacja, kultura i kulturoznawstwo w ujęciu omawianych instytucji międzynarodowych; historię rozwoju sektora kultury i kulturoznawstwa, a następnie analiza tego sektora w budżecie unijnym (włącznie z procedurą ustanawiania budżetu oraz finansowania wieloletniej działalności), a także programy działania Wspólnoty w strefie kultury, w tym programy kulturowe sensu stricto, podejmowane działania nowatorskie, zintegrowane, wydarzenia specjalne oraz system wspierania organizacji kulturowych. Kolejne passusy poświęcone są zależności pomiędzy

kulturą a mediami audiowizualnymi, kulturą a innymi sektorami działania Wspólnoty Europejskiej oraz głównymi wskaźnikami sektora kultury w Unii.

Ostatni, trzeci rozdział to analiza koncepcji działań Wspólnoty Europejskiej i Unii Europejskiej na rzecz turystyki kulturowej i turystyki. Po definicjach pojęć z dziedziny turystyki (turysta międzynarodowy, odwiedzający, turystka – na obszarach wiejskich, agroturystyka oraz turystyka kulturowa) opracowanych przez wyspecjalizowane w tym zagadnieniu organizacje międzynarodowe (tzn. z „Podręcznika technicznego nr 1” Światowej Organizacji Turystyki), autor prezentuje rys historyczny prawodawstwa z dziedziny turystyki we Wspólnocie Europejskiej oraz Unii, zarówno tych bezpośrednich, jak i pośrednich, a także główne wskaźniki kulturowej turystyki wewnątrz europejskiej.

Książka została wzbogacona o tabele i schematy, które systematyzują omawiane zagadnienia. Każdy rozdział został podzielony na krótkie acz treściwe podrozdziały, w których opracowano tytułowe problemy. Często są one opatrzone licznymi przypisami – zarówno bibliograficznymi jak i rozbudowującymi omawiany temat. Autor nie pozostaje gołosłowny – gdy powołuje się na konkretne przykłady prawa to albo streszcza interesujące go passusy (np. podrozdział „1.7.1.2.1. Artykuł 11 i 11 a Traktatu o WE”) albo załącza całe wyimki (np. „Załącznik I Akty prawne ustawodawstwa wspólnotowego dotyczące kultury i kulturoznawstwa w latach 1992-2004”). Całość książki kończy obszerna bibliografia w której autor powołuje się na wcześniejsze opracowania problemu – polskie i zagraniczne oraz szczegółowe akty prawne.

Struktura książki – tak na poziomie faktograficznym, jak i czysto technicznym – wydaje się być przejrzysta i klarowna. Po ogólnym wprowadzeniu do tematu następuje krótki zarys historyczny, a potem opracowanie problemu według bardziej szczegółowych zagadnień. Myliłby się jednak ten, kto szukałby w tej książce przewodnika do zawitych i obszernych opracowań prawa unijnego lub syntezy zagadnień związanych z jego funkcjonowaniem.

Największym problemem Bąka jest fakt, że autor skupia się tylko i wyłącznie na sytuacji historycznej (tzn. do roku 2004, podczas gdy książka ukazała się w 2007 roku), a to co najbardziej interesuje autora to nie funkcjonowanie i zastosowanie prawa, ale jego budowa i proces powstawania. I tak na przykład w podrozdziale „1.5 Akty prawne stanowione w strukturze europejskiej” zamiast konkretnych przykładów mechanizmów działania aktu i jego przełożenia na praktykę, znajdujemy analizę z charakterystyką gatunków tychże aktów. Z kolei w podrozdziale „1.6 Jakość redagowania aktów prawnych Unii Europejskiej i jej wpływ na język ustawodawstw wewnętrznych Państw – Członów” autor cytuje sześć ogólnych zasad redagowania prawodawstwa wspólnotowego, z przykładami niejednoznaczności poszczególnych słów (np. „national” jako przymiotnik i jako rzeczownik, każdorazowo pojemny znaczeniowo) w dwóch językach unijnych – angielskim i francuskim oraz problemy z przełożeniem ich na język polski. 10-cio stronicowy rozdział sprowadza się do obowiązku przekładu kontekstowego, ale zarazem konsekwentnego, co jest powszechnie stosowaną praktyką wśród tłumaczy. Ten kto szuka prawdziwych definicji pojęć związanych z turystyką z pewnością poczuje się zawiedziony podrozdziałem „3.1. Definicje pojęć z dziedziny turystyki opracowane przez wyspecjalizowane organizacje międzynarodowe” jako, że w rozdziale brak... definicji. Znajdziemy tu historię powstawania kilku pojęć oraz dywagacje na temat problemów z ich ustaleniem. Prawdziwe definicje pojawiają się jedynie w kontekście turystyki na obszarach wiejskich (s. 124) oraz turystyki kulturowej (s. 125), jednak są to tylko i wyłącznie definicje stworzone przez jedną instytucję bez próby poszerzenia ich, czy skonfrontowania z innymi.

Przez ponad 170 stron czytamy więc tylko i wyłącznie teorię teorii, przy minimalnym przełożeniu tych poziomów ogólności jak przykłady. Niestety dopełnia sposób napisania książki. Język doskonale dopasowujący się do języka ustaw, jest nad wyraz skutecznie wyczerpującym przeciętnego odbiorcę... Faktycznym celem Bąka bowiem jest weryfikacja hipotezy o stosowaniu przez Wspólnotę Europejską dwóch sposobów osiągania postępu w

rozwijaniu zagadnień gospodarczych, kulturalnych i turystycznych. Te dwa tory to stałe precyzowanie terminów oraz pojęć i ich klasyfikacja oraz permanentne weryfikowanie tworzonych hipotez. Zaś całość książki zmierza do odpowiedzi na pytanie czy Unia Europejska stosuje w swoim działaniu marketing.

„Działania Unii Europejskiej na rzecz kultury i turystyki kulturowej” autorstwa Stanisława Andrzeja Bąka trudno jest ocenić jednoznacznie. Należy założyć, że osoba zainteresowana schematami prawodawstwa międzynarodowego – tak Wspólnoty Europejskiej, jak i Unii Europejskiej – będzie zadowolona z tej publikacji. Jednak dla tych, którzy zajmują się problematyką związaną z samą turystyką (w tym turystyką kulturową), raczej trudno będzie znaleźć coś prawdziwie zajmującego czy rzeczywiście potrzebnego.